

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 4. Vtrum maritus possit petere & reddere, dum dubitat de matrimonij
veritate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

internectione sint deleta. Vnde videtur etiam esse contra legem naturæ. Quod confirmatur: quia D. Hieronymus in cap. 18. Ezech. dicit ex tali coniunctione nasci claudos & leprosos, & imbecilles: vnde sequitur gratiam iniuriam inferri proli. Ob has rationes Scotus dist. 32. putat esse peccatum mortale in mensuris non solum petere, sed etiam reddere debitum. Sed quod diximus tenendum est, iuxta communem Doctorum sententiam. Vnde

Legaliter erat mortale accedere ad mensuram,

Respondeo: Legem illam partim fuisse ceremoniale, partim naturalem. Quatenus erat ceremonialis, habebat adiunctam penam mortis: sicut & multa alia ceremoniale, quæ tamen iure naturæ non erant illicita, sicut colligere ligna die Sabbati, retinere fermetatum diebus azymorum, comedere sanguinem. Et hoc modo illo tempore obligabat ad mortale peccatum. Ceterum hæc obligatio in lege noua cessauit, & tamen remansit obligatio naturalis: nam accedere ad mensuram, indecentiam quandam continet, & proli nonnihil est periculofum. Sed hæc res non est tanti vt inducat peccatum mortale. Nam illa indecentia est parui momenti, & ordinariè non est periculum proli: nam plures nascerentur cum talibus defectibus, quod tamen non videmus & quæuis esset aliquod periculum proli, non tamen idem esset periculum peccati mortalis, vt iam dictum est, & rectè docet D. Antoninus suprâ. Hinc patet responso ad testimonium Hieronymi.

Naturaliter verò solui veniale.

Ad Primam Confirmationem: Respondeo, præcipua peccata, ob quæ gentes illæ deletæ sunt, fuisse incestus, adulteria, Sodomiam, bestialitatem & idololatriam, quæ femina humani ostendebant idolo. Accedere autem ad mensuram erat minimum. Ponitur tamen cum illis magnis peccatis, quia tantum ibi agitur de peccatis carnalibus. Et veniale peccatum adiunctum alijs mortalibus, sæpè est causa punitionis temporalis.

118 Paupertas non excusat.

Paupertas autem, & liberorum multitudo, nõ est sufficiens causa negandi debitum, quidquid dicat Sotus. Ita Siluester verbo *Debitum coniugale*, §. 10. Nauar. cap. 16. nu. 24. & alij. Quia quod ex iustitia debetur, non potest negari ob incommo- dum, quod proli ex paupertate obuenerit.

DVBIVM III.

Virum coniux oculis fornicatus possit petere debitum coniugale?

119 Affirmatur.

Respondeo: Verius est, posse petere tanquam debitum: quod est contra Nauarrum. Ita Caietanus tomo 1. tractatu 29. & Sotus dist. 36. ar. 3. Ratio est, quia per fornicationem non statim ipso facto priuatus est suo iure; sed per coniugem vel iudicem est priuandus: neque verò tenetur sese aperire. Confirmatur exemplo filij, qui commisit crimen in parentem, ob quod potest exheredari; qui tamen non est exheres, nisi actu priuetur.

Nõ potest tamen extorquere.

Adde tamen, Non posse maritum tunc per vim debitum extorquere: nam vxor habet ius negandi, etsi ignoret. Vnde si vis ei inferatur, fiet illi iniuria.

DVBIVM IIII.

Virum Maritus possit petere & reddere, dum dubitat de Matrimonij firmitate?

120

Respondeo, & Dico Primò: Si sit quodammodo certus, matrimonium fuisse inualidum,

nec petere potest, nec reddere, etsi aliquam suspensionem in contrarium habeat: quia non habet probabilem rationem qua iudicet hanc suam esse vxorem.

Si quasi certus de inualiditate

Dico Secundò: Si sit moraliter certus Matrimonium fuisse validum, etsi habeat leues coniecturas in contrarium, non solum potest reddere, sed etiam petere. Nam leues coniecturæ non faciunt dubium, sed scrupulum. Scrupulus enim est apprehensio inclinans ad iudicandum esse illicitum ex leuibus coniecturis. Hæc duo dicta habentur Capitulo *Inquisitioni*, de sententia excommunicationis.

Si scrupulus habeas.

Dico Tertiò: Qui bona fide contraxit, si dubium de firmitate matrimonij postea ei incidit, tenetur diligentia inquirenda veritati adhibere; per quam, si nihil certi inuenierit, manetque adhuc dubius, potest petere & reddere. Ita Sotus lib. 4. de Iustitia qu. 5. art. 4. contra Adrianum. & dist. 37. art. 5. Est communior sententia. Ratio est; quia in dubio, nemo priuandus est suo iure quod possidet; nam *Melior est conditio possidentis*: iuxta regulam Iuris in 6.

Si bona fide contraxit, & postea dubites, pete & redde.

Dices: Capitulo *Domini*, De secundis nuptijs, Lucius 11 I. ait, Eum, qui adhuc dubitat de morte prioris coniugis, non posse debitum petere; teneri tamen postulanti reddere. Et Capitulo *Inquisitioni*, Innocentius III. dicit, *Cum conscientia pulsat animum ex probabili credulitate, & discreta, quamuis non euidenti, debitum reddere quidem posse, sed petere non debere; ne in alterutrum vel contra legem coniugij, vel contra iudicium conscientia committat offensam.*

Respondeo: Omissis varijs sententijs, Lucium III. loqui de eo, qui mala fide contraxit; scilicet nondum habita certitudine coniugis demortuæ, quod etiam testatur Panormitanus: nos vero loquimur de eo, qui bona fide contraxit, cui postea dubitatio incidit. Innocentius agit quidem de eo, qui bona fide contraxit, sed qui, postquam incidit dubitatio, non præstitit debitam diligentiam in inquirenda veritate; vt Sotus notauit.

Dico Quarò: Qui contraxit cum dubio, debet coniugi bona fide postulanti reddere debitum, sed non potest petere. Est communis sententia Doctorum, præter Sotum, qui putat in hoc euentu nec petere posse, nec reddere. Sed nostra sententia colligitur ex D. Tho. in *Additionibus*, qu. 55. art. 9. in fine. Bonauentura dist. 36. in expositione litteræ. Ioannè Medina Codice de *Restitutione* qu. 17. Nauarr. cap. 22. nu. 54. & Commentario in Cap. *Si quis*, de Pœnitentia, dist. 7. Couarruia 2. parte cap. 7. §. 2. nu. 8. Hi namque auctores loquuntur generatim, & comprehendunt etiam eum qui mala fide contraxit.

121 Si contraxit cum dubio, coniugis bonæ fidei reddere non potest.

Probatur Primò: Ex cap. *Domini*, de Secundis nuptijs, vbi id expressè habetur. Neque verum est, Pontificem loqui in foro extertio, vt Adrianus exposuit: nam quærebatur an tales nuptiæ essent licitæ, & an earum vsus licitus esset? Respondet Pontifex *debere reddere debitum, non petere*. Neque etiam Soti expositio satisfacit, qui vult Capitulum intelligi de eo, qui bona fide contraxit: nam expressè agit de eo, qui mala fide contraxit, nempe cū dubio de morte prioris coniugis. Deinde si ageretur de eo, qui bona fide contraxit, falsum esset quod ibi dicitur, nempe, *Non posse petere debitum.*

Probatur

Probatur Secundò: Quod enim teneatur reddere debitum, patet: quia dum quis dubitat an aliquid sit faciendum, & ex altera parte etiam dubitat an non sit maius peccatum hoc omittere, tenetur ad id quod videtur minus malum: vt patet Capitulo *Nerui*, dist. 13. ex Gregorio. Atqui in hoc casu in negando debito est periculum iniurię in coniugem, in reddendo est solum periculum fornicationis: minus autem malum est fornicatio, quàm illa iniuria.

Probatur Tertiò: Alter coniux, qui nihil dubitat, habet ius petendi; nam bona fide contraxit, & in ea permanet: ergo alter non potest petenti negare, nisi ipsi constet non esse verum coniugium. Confirmatur: quia ille possidet bona fide ius corporis alterius: ergo alter, nisi constet se nõ esse alterius coniugem, non potest se illi subtrahere: sicut patet exemplo aliarum rerum dominio subiectarum.

Dices: Nemo acquirit ius per malam fidem.

Respondet: Id verum esse: & propterea coniugem, qui mala fide contraxit, non posse petere debitum; reddere tamen posse & debere: quia reddere non est iuris ipsius, sed alterius qui est in bona fide; nam ob ius, quod alter habet in ipsum, tenetur reddere.

Ex his etiam patet, quid dicendum, si vterque dubitet. Si enim bona fide contraxerint, & postea dubium obuenerit, debent adhibere omnem diligentiam, vt veritatem cognoscant. Quòd si tunc adhuc manserit dubium, possunt reddere & petere. Si mala fide contraxerint, nec petere possunt, nec reddere, donec iusta ratione possint dubium deponere; quod non fiet, nisi aliquo modo moraliter constet de veritate.

D V B I V M V.

An Coniux, qui continentiam vouit, possit petere & reddere?

Dico Primò: Si vir sine consensu vxoris continentiam vouerit, tenetur quidem reddere debitum vxori petenti, sed non potest sponte petere. Habetur expressè Capitulo *Quidam*, de Conuersione conjugatorum. Ratio est; quia tenetur seruare votum, quantum in se est; id est, quantum potest sine iniuria & onere coniugis: vnde sponte petere non potest. Si tamen aliquo signo aduertet vxorem id desiderare, posset petere: quia votum ipsius, in quod illa non consensit, non debet illi esse onerosum.

Dico Secundò: Si vxor continentiam vouit absque viri consensu, tenetur similiter reddere, sed non potest petere. Ita Capitulo *Placuit*, de Conuersione conjugatorum. Ratio est eadem.

Nota tamen, Non esse improbabile, coniuges posse irritare hoc votum quoad debiti non petendi obligationem; vt dictum est tractatu de voto: qua sententia in aliquo casu posset quis vti.

Dico Tertiò: Si coniux ex consensu alterius continentiam vouit, non potest petere debitum. Reddere tamẽ debet expressè postulanti, nisi ipse suo consensu renuntiauerit iuri petendi.

Prior pars patet: Quia per hoc quod vir consentit, vt coniux voueat continentiam, non idcirco renuntiat iuri petendi. Vnde, nisi interueniat hæc renuntiatio, non est magna distinctio

inter eum, qui vouet cum consensu alterius, & qui sine consensu: nisi quòd is, qui cum consensu vouit, non tenetur reddere nisi coniux expressè petat, alter verò etiam ad indicium tenetur.

Alter Pars Probatur: quia cum vir renuntiat iuri petendi, potest vxor que vouit, recusare debitum; eò quòd ille ius petendi amplius non habeat; ac proinde tenetur recusare. Teneatur enim vxor votum suum seruare quantum potest.

Dico Quartò: Si vterque communi consensu vouit, neuter potest vel petere vel etiam reddere. Ratio est: quia vterque tunc iuri petendi censetur renuntiasse. Vide D. Augustinum epist. 199. ad Edibiam. Si tamen constaret eos non renuntiasse iuri petendi, vterque teneretur petenti reddere, neque reddendo peccaret; quamuis is qui peteret, peccaret. Ratio est, quia per hoc, quod maritus vouit Deo continentiam, non fuit vxor soluta obligatione, qua ipsi erat adstricta; & contra: vt patet in debito pecuniario.

Dico Quintò: Qui ante matrimonium vouit continentiam, non solum peccat contrahendo, sed etiam quoties sponte petit debitum. Non tamen tenetur ante consummationem ingredi Religionem, vt votum suum seruet.

Prior Pars Probatur: nam qui contrahit, habet animum non seruandi castitatem, quam tamen iste vouit. Petendo quoque debitum re ipsa non seruat, cum tamen possit & teneatur.

Alteram Partem tenet Sorus dist. 38. quæst. 2. art. 1. Et ante illum Angelus verbo *Matrimonium* 3. Impedimento 5. Et si plerique contrarium teneant, Ratio est, quia status Religionis est status omnino liber, ad quem nemo qui in eum non consensit, est obligandus: atqui hic nullo modo in hunc statum consensit, sed tantummodò in continentiam seruandam in sæculo: sufficit igitur vt seruet votum suum, prout potest in statu in quo nunc est. Vnde tenetur hortari coniugem ad continentiam: quod si non persuadet, potest ei petenti debitum reddere. Quamuis non possit liberè petere absque dispensatione, quam dispensationem concedit Episcopus.

Dico Sextò: Qui vouit ingressum Religionis, peccat quidem contrahendo & consummando, eò quòd ante consummationem, causam voti teneretur, & posset Religionem ingredi; consummato tamen Matrimonio potest non solum reddere, sed etiam petere debitum. Ratio est: quia consummato matrimonio ingressus Religionis est illi factus impossibilis. Reddere autem & petere debitum non est contra ipsius votum. Hinc patet quantum interfit inter eum, qui vouit continentiam, & qui vouit ingressum Religionis.

Dico Septimò: Si alter coniux, scilicet vxor, sciuit votum continentiam viri, & nihilominus cum eo contraxit, peccauit contrahendo; quia consensit in voti ipsius violationem. Similiter peccat quoties petit debitum: quia cum mala fide contraxerit, non potest licitè petere. Teneatur tamen marito petenti debitum reddere, quia corporis sui potestatem non habet. Pari modo vir non potest petere, propter votum. Teneatur tamen vxori petenti reddere debitum, quia corporis sui potestatem non habet.

Si vterque vouit communi consensu.

124 Si vouit castitatem ante matrimonium.

Si ante matrimonium vouit ingredi religionem.

Si contrahat cum eo quem scit habere votum.

222 Quid, si vterque dubitet?

123 Si vouit absque consensu vxoris.

Si vouit absque consensu viri.

Si vouit ex consensu alterius.